

Presentatiehandleiding voor de middelbare school

Deze handleiding hoort bij de presentatie over jacht in Nederland voor leerlingen van de middelbare school. Per slide staat beschreven welke kernboodschap u kunt overbrengen, welke voorbeelden u kunt gebruiken en op welke momenten u leerlingen actief bij de presentatie kunt betrekken. De tekst is bedoeld als leidraad en niet als letterlijk voorleesscript. Pas de uitleg aan op het niveau van de klas, de beschikbare tijd en de vragen of reacties van de leerlingen.

Welkom

Vertel kort wie je bent en wat je doet. Bijvoorbeeld waarom je geïnteresseerd bent in de natuur of waarom je jager bent geworden. Je kunt hier ook kort uitleggen waar de presentatie over gaat: jacht, natuurbeheer en de rol van jagers in Nederland.

Wat doen jagers?

Jagers doen veel meer dan alleen jagen. Ze helpen ook bij het beheren en beschermen van de natuur. Zo tellen en observeren jagers dieren en kijken ze hoe het met populaties gaat. Daarnaast helpen jagers bij het verbeteren van leefgebieden voor dieren en proberen ze schade en overlast te beperken. Nederland is een klein en druk land met veel wegen, landbouw en bebouwing. Daarom is het belangrijk dat er een goede balans blijft tussen mens, natuur en dieren.

Wat gebeurt er als er geen jacht is?

Vraag eventueel eerst wat leerlingen denken dat er gebeurt als er te veel dieren komen.

Als er geen jacht is dan kunnen bepaalde diersoorten te veel toenemen. Dit heeft als gevolg dat planten en bomen niet goed meer kunnen groeien, aangezien ze door dieren worden opgegeten. De kans op aanrijdingen met dieren zal groter worden, er moeten meer dieren een territorium en voedsel

vinden en zullen vaker een weg over moeten steken. Daarnaast kunnen sommige diersoorten de overhand krijgen, waardoor er minder variatie in de natuur ontstaat. Er zal ook meer en meer schade ontstaan aan landbouwgewassen.

Hoe word je jager?

Om jager te worden moet je eerst een opleiding volgen met theorie- en praktijklessen. Daarbij leer je onder andere over dieren, wetgeving, veiligheid en omgaan met wapens.

Ook moet je leren schieten op een schietbaan en examens halen. Daarna kun je een jachtakte aanvragen. Daarnaast heb je een wapenvergunning, een wapenkuis en een geschikt jachtveld nodig. Veiligheid speelt hierbij altijd een grote rol.

Faunaschade

Dieren veroorzaken regelmatig schade aan landbouwgewassen. Dat noemen we faunaschade.

De grauwe gans veroorzaakte in 2024 de meeste faunaschade in Nederland. Vooral graslanden hebben hier last van. Ganzen eten veel gras en poepen vaak, waardoor de kwaliteit van het gras achteruitgaat. Dit kan problemen opleveren voor boeren, omdat hun vee daardoor minder goed voedsel heeft.

Quizvraag – Welke gans is de grauwe gans?

Laat de leerlingen goed kijken naar verschillen in bouw, kleur en snavel.

Vertel daarna dat de grauwe gans te herkennen is aan:

- De zware bouw
- De oranje-roze snavel
- En de egaal grijze buik

Verkeershinder en verkeersveiligheid

In Nederland vinden jaarlijks veel aanrijdingen met wilde dieren plaats. Dit is erg gevaarlijk voor passagiers en bestuurders. Ook komt er vaak veel leed bij kijken voor de aangereden dieren. Er komt ook veel materiële schade bij kijken aan auto's, circa 16 miljoen euro per jaar.

Reeën, wilde zwijnen, damherten, edelherten en nog meer dieren worden regelmatig aangereden. Dat kan gevaarlijk zijn voor mensen, maar veroorzaakt ook veel dierenleed. Jaarlijks vinden er bijvoorbeeld meer dan tienduizend aanrijdingen met reeën plaatsvinden.

Voorkomen van aanrijdingen

Jagers proberen aanrijdingen zo goed mogelijk te voorkomen. Hiervoor worden ecoducten/ecopassages aangelegd, plaatsen van afrastering en plaatsen van wildreflectoren en wildspiegels. Deze maatregelen helpen dieren veiliger over te steken en houden dieren weg van drukke wegen.

Jagers helpen dierenleed verminderen

Wanneer een dier wordt aangereden en gewond raakt, proberen jagers het dier op te sporen. Vaak gebeurt dit samen met een hond.

Als een dier ernstig gewond is en veel lijdt, kan een jager het dier schieten om verder lijden te voorkomen.

Wildstand en tellingen

Jagers tellen dieren om inzicht te krijgen in de wildstand. Daarmee wordt bedoeld hoeveel dieren van een bepaalde soort er zijn in een gebied.

Door tellingen in het voorjaar weten jagers hoe populaties zich ontwikkelen. Dat helpt bij het beheer van dieren en zorgt ervoor dat er genoeg voedsel en leefruimte blijft.

Dieren waarop gejaagd wordt

In Nederland mag niet zomaar op alle dieren gejaagd worden. Er zijn vijf diersoorten waarop tijdens het jachtseizoen gejaagd mag worden:

Dat zijn het konijn, het haas, de houtduif, de fazant en de wilde eend.

Daarnaast zijn er diersoorten waarbij jagers helpen met beheer en schadebestrijding, zoals ganzen, reeën, damherten, edelherten en wilde zwijnen.

Tellingen

Er worden ieder voorjaar verschillende tellingen gedaan in het hele land, zoals de faunavorjaarstelling, wildvoorjaarstelling en reetelling.

Tijdens deze tellingen worden verschillende diersoorten geteld, zoals reeën, ganzen, hazen en eenden. Door dit ieder jaar te doen ontstaat een goed beeld van ontwikkelingen binnen populaties.

Voor de tellingen zijn er formulieren die ingevuld worden. Hierbij wordt ook gekeken hoe er geteld is. Bijvoorbeeld met de auto of op de fiets, met een verrekijker of warmtebeeldkijker en met hoeveel personen.

De wolf

Vraag eventueel wie er weleens een wolf heeft gezien of er iets over heeft gehoord.

De wolf is een bijzonder roofdier, maar het brengt ook discussie met zich mee.

Wolven vallen soms schapen of andere dieren aan en kunnen betrokken raken bij aanrijdingen. Daarom is het belangrijk om goed te kijken hoeveel ruimte er in Nederland is voor wolven en hoe mens en wolf samen kunnen leven.

Het is belangrijk dat wolven schuw blijven voor mensen. Zo is de kans dat wolf en mens in contact met elkaar komen kleiner.

De wolf is sinds 2015 weer terug in Nederland. In 2025 waren er 131 verschillende wolven herkend, maar hoeveel het er in totaal zijn is moeilijk te zeggen

Eten van wild

Vraag wie er weleens wild heeft gegeten.

Dieren die door jagers geschoten worden, worden bijna altijd ook gegeten. Dat vlees noemen we wild.

Wild is het meest duurzame vlees dat er is. Daarnaast ook milieu- en diervriendelijk.

De Jagersvereniging heeft een kaart op de website staan genaamd “Wild op de kaart”. Hierop is te zien waar er in Nederland wild verkrijgbaar is.

Beschermen van reekalveren

Begin met de vraag wat er te zien is op de afbeelding.

Reekalfjes worden door de moeder vaak verstopt in hoog gras.

Hier zijn ze moeilijk te zien voor roofdieren. Maar naast dat het moeilijk is voor roofdieren is het ook moeilijk voor mensen.

Zodra de boer het grasland gaat maaien is het lastig om te zien waar deze kalfjes liggen. Daarom helpen jagers met het opsporen van reekalfjes voordat er gemaaid wordt.

Drones en warmtebeeld

Jagers gebruiken hiervoor drones met warmtebeeldcamera's.

Vanuit de lucht kunnen warme plekken in het gras worden gezien.

Daardoor kunnen reekalfjes snel gevonden en naar een veilige plek gebracht worden. De moeder vind haar jong later weer terug.

De natuur een handje helpen

Jagers helpen dieren niet alleen door beheer, maar ook door het verbeteren van de natuur. Ze maken plekken waar dieren voedsel, beschutting en rust kunnen vinden.

Eendenkorven

Vraag eerst of iemand weet wat er op de afbeelding staat, nog zonder te benoemen dat het een eendenkorf is.

Eendenkorven worden door jagers op het water gezet. Dit is een veilige broedplek voor eenden. De eieren en jonge eenden zijn daardoor beter beschermd tegen roofdieren en het nest blijft droog.

De korven worden met de hand gevlochten en ieder jaar in januari-februari opnieuw geplaatst.

Aanleggen en onderhoud van natuur

Jagers helpen ook met natuurbeheer. Ze planten struiken en bosjes aan, zaaien bloemen en verbeteren leefgebieden voor dieren.

Daardoor ontstaan plekken waar dieren kunnen schuilen, voedsel kunnen vinden en nesten kunnen bouwen. Een jager is hier ongeveer 44 uur per jaar mee bezig.

Economische prestatie

Jagers hebben door al dit werk ook een behoorlijke economische prestatie ter waarde van 13.000 fte en staat gelijk aan 600 miljoen euro. 1 fte staat gelijk aan één voltijdbaan.

Quiz

Bij de quiz kunnen leerlingen dieren herkennen aan kenmerken zoals kleur, ogen, oren, veren en geweien.

Bespreek na iedere vraag kort de belangrijkste kenmerken van het juiste dier.

Dankwoord

Bedank de leerlingen voor hun aandacht en geef eventueel ruimte voor vragen of discussie. Middelbare scholieren vinden het vaak interessant om hun mening te geven of kritische vragen te stellen, dus daar kun je mooi op inspelen.